

ODRA

KRĘGOSŁUP WROCŁAWIA

PROGRAM RAMOWY
WYCIECZKI PO WROCŁAWIU
DLA GRUPY TURYSTÓW
NIEWIDOMYCH I SŁABOWIDZĄCYCH

Program został opracowany w ramach realizacji projektu „Poznaj rzekę – Odra dla każdego”, realizowanego w roku 2016 przez Fundację OnWater.pl, dzięki dofinansowaniu Urzędu Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, w ramach kampanii promocyjnej „Nie ma barier. Dolny Śląsk”.

Wprowadzenie

- ◎ Celem tego opracowania jest wytyczenie szlaku turystycznego adresowanego do turystów niewidomych i słabowidzących, pragnących poznać Wrocław z perspektywy związków miasta z rzeką Odrą.
- ◎ Opracowanie to ma służyć pomocą nauczycielom, przewodnikom i pilotom turystycznym procującym z osobami dotkniętymi różnego rodzaju dysfunkcjami wzroku.
- ◎ Informacje krajoznawcze i metodyczne zawarte poniżej stanowią jedynie propozycję, ogólne wprowadzenie w problematykę organizacji wycieczki dla osób niewidomych lub słabowidzących. Oznacza to, że zarówno dobór prezentowanych treści, trasa wycieczki jak i sposób pracy pilota lub przewodnika powinien być dostosowany do konkretnej grupy turystycznej i odpowiadać jej potrzebom lub możliwościom.
- ◎ Szczegółowego rozwinięcia wymagają informacje krajoznawcze zamieszczone w poniższym opracowaniu. Są one bowiem zaznaczone jedynie sygnalnie, jako pomoc dla osoby oprowadzającej niewidomych lub słabowidzących po wytyczonym szlaku. Pomoc, która wymaga ze wszech miar rozwinięcia poprzez lekturę dodatkową i samodzielne gromadzenie informacji.

Strach ma wielkie oczy

czyli rzecz o pracy z niewidomymi i słabowidzącymi

W społeczeństwie egzystuje wiele stereotypów i fałszywych mniemań odnośnie osób niewidomych lub słabowidzących. Część z nich obarcza tych ludzi łatką „dotknięcia przez los”, część każe traktować jak osoby o ograniczonych możliwościach a część wręcz przeciwnie, przypisuje im nadludzkie umiejętności w pewnych aspektach życia. Czasem relacje osób pełnosprawnych z ludźmi dotkniętymi dysfunkcją wzroku wykazują się pewnym irracjonalnym lękiem. Być może właśnie dlatego w środowisku pilotów lub przewodników turystycznych wyczuwa się obawę przed oprowadzeniem wycieczek, których uczestnikami są niewidomi. Prawda jest jednak taka, że wycieczka niewidomych lub słabowidzących nie różni się znacznie od innych imprez turystycznych. Każdy nauczyciel, pilot i przewodnik może podjąć się organizacji takiej imprezy. Oczekiwania jej uczestników nie różnią się bowiem od oczekiwań innych turystów. Wycieczka ma być zatem przyjemnością, ma być interesująca, ma dostarczać nowych doznań oraz poszerzać horyzonty jej uczestników. Osoba realizująca zamieszczony poniżej program powinna jedynie zastosować się do kilku ogólnych i bardzo prostych zasad.

Co i jak ? ? ?

czyli o czym należy pamiętać

Praktyka pracy z turystami niewidomymi i słabowidzącymi wskazuje, że osoba oprowadzająca grupę powinna mieć na uwadze następujące (do pewnego stopnia oczywiste) kwestie:

- Głównym kanałem gromadzenia informacji przez osoby z dysfunkcją wzroku jest słuch. Zadaniem osoby prowadzącej grupę jest więc możliwie jak najdokładniejszy opis słowny poznawanych obiektów. Nie można zatem skupiać się wyłącznie na informacjach merytorycznych, ale wypowiedź należy zacząć od szczegółowego opisu miejsca, obiektu, zabytku.
- W miarę możliwości należy unikać miejsc, w których hałas zagłusza podawane informacje.
- Ponieważ wrażenia wzrokowe nie mają pierwszorzędного znaczenia, pilot lub przewodnik powinien zadbać o to, aby turyści mieli możliwość gromadzenia jak największej ilości bodźców odbieranych innymi zmysłami. Dźwięk, zapach, dotyk lub nawet odczucie zimna w gotyckiej świątyni jest tym co przybliży poznawane obiekty. W miarę możliwości należy więc pozwolić turystom dotknąć, powąchać lub unieść omawiany przedmiot. W przypadku rzeczy zbyt dużych aby poznać je dotykiem rozwiązaniem idealnym jest wykorzystanie modelu albo makiety.
- Należy dostosować tempo zwiedzania do uczestników wycieczki. Osoby z dysfunkcją narządu wzroku zazwyczaj poruszają się wolniej niż inni turyści – choć nie zawsze jest to regułą.
- Należy uwzględnić pojawiające się przeszkody terenowe. Osoba prowadząca wycieczkę, porusza się jako pierwsza i prostymi stwierdzeniami informuje turystów o otoczeniu. Np. „Schody w dół”, „Uwaga wykop”, „Uwaga znak drogowy”, „Trzymajmy się linii krawężnika”.

Taki mamy plan...

Program wycieczki podzielony jest na dwie części.

Pierwszy etap obejmuje spacer wzdłuż trasy: Wzgórze Polskie – Most Pokoju – Katedra św. Jana – Ogród Botaniczny – Kościół św. Krzyża – Pomnik św. Jana Nepomucena – plac przed kościołem św. Marcina – Most Tumski – Wyspa Piaskowa – Przystań Kardynalska.

Celem tej części imprezy jest zapoznanie turystów z najważniejszymi faktami związanymi z historią, kulturą i współczesnością miasta oraz prezentacja Ostrowa Tumskiego jako nadodrzańskiej kolebki Wrocławia.

Cele dodatkowe to omówienie znaczenia jakie w rozwoju ośrodka miejskiego odegrała rzeka Odra oraz ukazanie historycznych zmian koryta rzecznego w obrębie Wrocławia. Czas spaceru wraz z komentarzami przewodników powinien zamknąć się w 75 minutach. Grupa poruszając się wyznaczonym szlakiem pokona dystans około 1500 metrów.

Druga część wycieczki to rejs statkiem żeglugi śródlądowej na trasie – Przystań Kardynalska – Most Grunwaldzki – Dom Na Wodzie – Wieża ciśnień Na Grobli – Politechnika Wrocławska – Jaz Szczytnicki – Przystań ZOO – Wielka Wyspa – Wyspa Opatowska.

Celem tej części wycieczki jest ukazanie miasta z perspektywy rzeki, zarówno w sensie dosłownym jak i symbolicznym.

Cele dodatkowe to przekazanie uczestnikom wycieczki informacji i ciekawostek związanych z następującymi tematami: Wrocłowski Węzeł Wodny, powódzie w historii miasta, wyspy Wrocławia, mosty Wrocławia, budowle hydrotechniczne (jazy, tamy, kanały), ciekawostki związane z rzeką.

Istotnym elementem rejsu jest omówienie w formie krótkich spotów następujących zabytków lub atrakcji turystycznych: Most Grunwaldzki, Dom Na Wodzie, Wieża Ciśnień, Polinka, Politechnika Wrocławska, Jaz Szczytnicki, ZOO, Hala Stulecia, Wielka Wyspa, Osiedle Sępolno, Kanały lateralne – Żeglugowy i Powodziowy, Wyspa Opatowska.

Trasa wytyczona w ten sposób obejmuje odcinek rzeki o długości 5,5 kilometra (w dwie strony 11). Czas trwania rejsu uzależniony jest od umowy z kapitanem statku turystycznego. W zależności od realizowanego planu rejs zajmie od 60 do 90 minut.

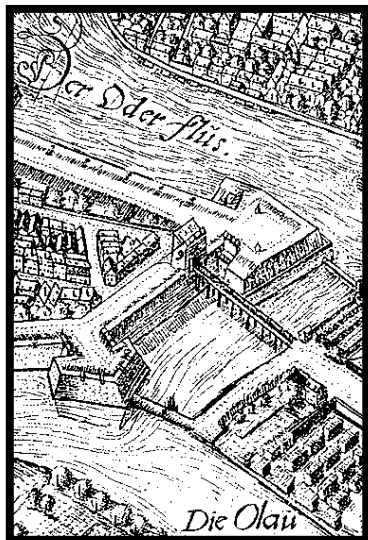

W drogę...

Wycieczka, której celem jest ukazanie związków Wrocławia z rzeką Odrą nie może w swej trasie pominąć kolebki miasta, najstarszej jego części – Ostrowa Tumskiego. Patrząc na ten skrawek ziemi, łatwo sobie uzmystłowić, że to właśnie Odra zdecydowała o tym, iż Wrocław jest największym i najważniejszym miastem Dolnego Śląska. Rzeką dała osadzie na Ostrowie trzy dary, których pozbawione były okoliczne grody. Pierwszym z nich to bezpieczeństwo. Osiedle na wyspie, oblane wodami największej w okolicy rzeki, w naturalny sposób stawiało się najłatwiejszym do obrony miejscem. Drugim darem był dostęp do wody. Żadne miasto, ani współczesne ani dawne, nie może się obejść bez wydajnych ujęć wody. Wprowadzie obecnie dzięki postępowi technicznemu możemy sprowadzać wodę ze znacznych odległości ale nawet dzisiaj największe miasta leżą nad dużymi rzekami. Poza tym, zastanawiając się chwilę nad tą kwestią możemy dojść do wniosku, że w dawnych czasach płynąca woda zaspakajała nie tylko pragnienie mieszkańców miast, ale również dosłownie napędzała ich rozwój. Do czasów silników mechanicznych młyny, folusze, warsztaty rzemieślnicze i manufaktury napędzane były przeważnie kołami wodnymi. Trzeci dar Odry dla Wrocławia to handel. Być może najistotniejszym czynnikiem miastotwórczym w przypadku stolicy Dolnego Śląska był fakt, że Ostrów Tumski znajdował się dokładnie na trasie dwóch najważniejszych szlaków handlowych Europy. Starszym z nich był słynny Szlak Bursztynowy. Jego najważniejsza odnoga biegnąc przez Wiedeń, Brno, Kłodzko, Kalisz i Bydgoszcz w oczywisty sposób promowała Wrocław. Tu bowiem rzeka rozlewając się na znacznej przestrzeni tworzyła brody, piaszczyste wyspy i miejsca gdzie karawany kupieckie mogły łatwo pokonać tę naturalną barierę. Drugą drogą, która pomogła rozwinąć się miastu była tzw. Via Regia – Droga Królewska. W średniowieczu najważniejszy szlak handlowy tej części Europy. Ludzie podróżujący z zachodu na wschód kontynentu, chętnie korzystali ze schronienia jakie dawało im wielkie miasto. Zapewne tym chętniej, że rzeka nad którą ono leżało, dawała możliwość wygodnej żeglugi zarówno na północ jak i na południowy wschód. W czasach, gdy drogi lądowe były licze i niebezpieczne był to zapewne ważny argument decydujący o wyborze kierunku podróży.

W drogę...

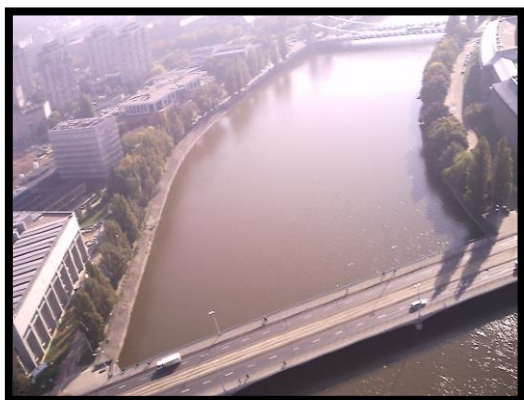

1. Wzgórze Polskie

- Najprawdopodobniej właśnie tu w XIV i XV wieku znajdował się najstarszy port rzeczny Wrocławia;
- W roku 1585 wzniesiono w tym miejscu tzw. Bastion Ceglarski – część fortyfikacji Nowego Miasta (projekt H. Muntig i H. Schneider).
- W roku 1807 bastion podzielił los pozostałych fortyfikacji miejskich, które na rozkaz Napoleona zaczęto systematycznie wyburzać.
- Częściowo zachowane podziemia wykorzystywano do ostatniej wojny jako magazyny a szczyt wzgórza zamieniono na platformę widokową. (Doskonałe miejsce do podziwiania Ostrowa Tumskiego)

2. Zatoka Gondol - relikw dawnego ujścia Oławy

- Powstała w dwóch etapach.
- Pierwszy wiązał się z koniecznością likwidacji ze względów sanitarnych wewnętrznej fosy miejskiej (zasypanie Oławy Miejskiej - 1868).
- Drugi dotyczył usunięcia ujścia Oławy z okolic gmachu Rejencji Wrocławskiej (lata 80 XIX wieku).
- Obecnie popularne miejsce rekreacji, sportów wodnych i wypożyczalnia sprzętu wodnego.

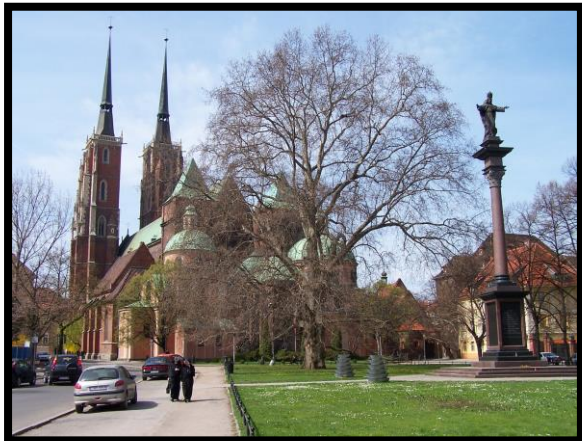

3. Most Pokoju

- To chyba najczęściej zmieniający nazwę most Wrocławia. Historia zanotowała następujące nazwy: Most Paulinów, Most Fenigowy (od drobnych opłat pobieranych za przejście), Most Lessinga, Most Staromiejski, Most Wojewódzki, Most Pokoju (1966).
- W pobliżu dwa gmachy : Muzeum Narodowe – dawna Rejencja Wrocławska oraz Urząd Wojewódki (typowy budynek III Rzeszy – 1937).

W drogę...

4. Ostrów Tumski

- Najstarsza część Wrocławia.
- Archeologiczne ślady osadnictwa z VII – IX w.
- Do 1824 roku odrzańska wyspa.
- W zachodniej części relikty zamku Książąt Wrocławskich.
- Od XVI do XIX wieku „terra sancta” Wrocławia – wyspa rządzona przez duchowieństwo w sposób autonomiczny. Prawa miejskie nie sięgały tutaj aż do 1810r.
- Obecnie najciekawsza historycznie i najpiękniejsza część miasta.

5. Katedra św. Jana Chrzciciela

- Według tezy postawionej przez prof. E. Małachowicza pierwszy kościół w tym miejscu istniał jeszcze przed chrztem Polski (lata 915-920).
- Datą pewną jest powstanie biskupstwa w roku 1000 i wiążąca się z tym budowa pierwszej katedry.
- Obecny wygląd budynku zaczął się kształtować po roku 1244 kiedy to za rządów biskupa Tomasza I z rodu Rawiczów czwarty raz w historii (1000, 1051, 1158, 1244) zaczęto budować katedrę praktycznie od podstaw.

6. Kościół św. Idziego

- Jedyna w mieście wciąż użytkowana budowla romańska.
- Ufundowany w latach 20 XIII wieku przez dziekana Wiktora.
- Kościół spięty łukiem tzw. Bramki Kluskowej z sąsiednim, późnogotyckim domem kapituły.
- Dom Kapituły zwieńczony charakterystyczną, narożną, krzywą wieżą.
- Z miejscem tym wiąże się znana wrocławska legenda „O Klusce Śląskiej...”

W drogę...

7. Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego

- Utworzony w miejscu dawnych fortyfikacji miejskich (Bastion Skaczącej Gwiazdy).
- Powstał wkrótce po utworzeniu uniwersytetu z inicjatywy profesorów Franza Heyde i Henricha Linka (1811 – 1816).
- Zajmuje powierzchnię 7,48 ha, na której rośnie około 11500 gatunków roślin. W tym najbogatsza w Polsce kolekcja sukulentów, rośliny wpisane do Czerwonej Księgi Gatunków Zagrożonych, rośliny mięsożerne.
- Stawy będące miejscem ekspozycji roślin wodnych są pozostałością starorzecza Odry.

8. Kościół kolegiacki św. Krzyża i św. Bartłomieja

- Wspaniała świątynia powstała jako fundacja księcia wrocławskiego Henryka IV.
- Kościół miał być pamiątką zakończenia sporu księcia z biskupem wrocławskim Tomaszem II.
- Według legendy, podczas kopania fundamentów pod budowlę, znaleziono korzeń drzewa, którego kształt idealnie ukazywał Jezusa na krzyżu, Marię i św. Jana Ewangelistę. Uznano to za znak Boży, mówiący że świątynia ma posiadać wezwanie Krzyża Świętego.
- W latach 1502-1538 scholastykiem kolegiaty św. Krzyża był wielki astronom Mikołaj Kopernik.

9. Pomnik św. Jana Nepomucena

- Dzieło wrocławskiego rzeźbiarza doby baroku Jana Georga Urbansky'ego (1732).
- Pomnik przedstawia czeskiego świętego Jana Nepomucena.
- Jan był spowiednikiem królowej czeskiej Zofii. Jej mąż, Wacław IV, chcąc poznać grzechy powierzone księdzu podczas spowiedzi usiłował wymusić na Janie złamanie tajemnicy spowiedzi.
- Ksiądz nie zgodził się na to ściągając na siebie gniew króla. Za karę utopiono go w rzece Wełtawie.
- Święty jest uznawany za patrona spowiedzi oraz zagrożeń związanych z wodą (tonących i powodzian).

W drogę...

10. Orphanotropheum

- Budynek dawnego sierocińca dla młodzieży szlacheckiej urodzonej.
- Fundowany przez szwagra króla polskiego Jana III Sobieskiego – księcia, biskupa Franza Ludwika von Neuburg.
- Od strony południowej i wschodniej budynek ozdobiony efektownymi kartuszami herbowymi.
- Obecnie siedziba Katolickiego Radia Rodzina.

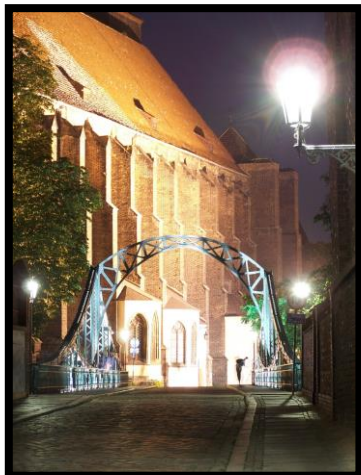
11. Okolice kościoła św. Marcina

- W rejonie dzisiejszego klasztoru Zgromadzenia Sióstr Szkolnych Notre Dame znajdował się najstarszy zamek książąt wrocławskich. Na dziedzińcu klasztoru archeolodzy odkryli relikty tejże budowli.
- Rezydowali tu Bolesław Wysoki, Henryk Brodaty, święta Jadwiga Śląska, Henryk Pobożny.
- Kościół św. Marcina – pierwotnie kaplica zamkowa pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny.
- Kościół fundowany przez księcia Henryka IV Probusa, powstawał w dwóch etapach (XIII i XV wiek).
- W latach 1921-1939 miejsce spotkań Polaków. Ostatnia msza za Ojczyznę miała tu miejsce 17.IX.1939 roku – potem hitlerowcy zamknęli kościół.

12. Most Tumski

- Obecna most powstał w latach 1888-1889.
- Od strony Wyspy Piaskowej flankowany rzeźbami św. Jadwigi (patronki Śląska) i św. Jana Chrzciciela (patrona Ostrowa Tumskiego) – 1893 G. Grunenberg.
- Do 1810 roku most stanowił granicę pomiędzy jurysdykcją miasta Wrocławia i państwem kościelnym.
- Na środku mostu znajdował się słup, na którym wisiał herb biskupa oraz herb z białym lwem – symbol władzy świeckiej. Miejscowe legendy głoszą, że dotknięcie tego słupa przez osobę skazaną we Wrocławiu na karę śmierci, dawało jej szansę na ponowny proces w granicach Ostrowa Tumskiego i ocalenie życia.

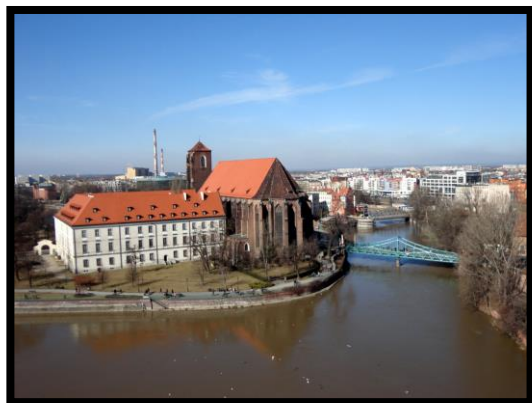

Pod prąd i z prądem...

W granicach administracyjnych Wrocławia koryto Odry rozciąga się na długości ponad 28 kilometrów. Wraz z czterema rzekami (Oławą, Ślężą, Bystrycą, Widawą) oraz licznymi kanałami, łączna długość znaczących cieków wodnych to 78 kilometrów. Na zdjęciach satelitarnych układ ten przypomina krwioobieg zasilający żywy organizm. Główny nurt Odry, mniej więcej od Blizanowic do Rędzina, tworzy system dróg wodnych zwany Wrocławskim Węzłem Wodnym. W jego skład wchodzi 11 jazów, 10 śluz żeglugowych, 117 mostów, 41 kilometrów wałów przeciwpowodziowych oraz duża liczba innych obiektów hydrotechnicznych – przepustów, bram wodnych, polderów. Obecny przebieg Odry jest wynikiem długiego ciągu zmian historycznych. Rzeką na terenie Wrocławia ma bowiem charakter anastomozujący, co znaczy że okresowo zmienia koryto. Efekty jej działalności widoczne są w krajobrazie miejskim jako stawy o wydłużonych, nieregularnych kształtach. Jako przykład podać można staw w parku Nowowiejskim, Czarną Wodę, kąpielisko Morskie Oko lub staw w Ogrodzie Botanicznym. Wielką ciekawostką Wrocławia jest także fakt, iż Odra na sporej długości jest rzeką sztuczną – stworzoną przez człowieka. Taka ingerencja w krajobraz widoczna jest chociażby na odcinku rzeki pomiędzy wyspą Opatowicką a mostem Pokoju. Koryto Odry zostało tu bowiem przekopane w latach 1531-1554 co doprowadziło nie tylko do skrócenia jej biegu ale również do przesunięcia lokalizacji ujścia rzeki Oławy (po pewnym czasie). Podobne zmiany w obrębie pradoliny odrzańskiej podyktowane były koniecznością utrzymania żeglowności rzeki, względami gospodarczymi, obronnymi lub pojawiały się jako następstwa licznych powodzi. Odra od wieków jest bowiem rzeką kapryśną. Począwszy od 1179 roku (pierwsza zanotowana powódź) rzeka wylewała prawie trzydzieści razy. Wielu mieszkańców miasta doskonale pamięta rok 1997 kiedy to Odra pokazała swoją potęgę. Pod wodą znalazło się wtedy 26 % miasta, tuż przed Wrocławiem rzeka sunęła szerokością 10 kilometrów a w niektórych jej miejscach głębokość sięgnęła ponad 10 metrów. Zanotowany w lipcu poziom wody był wyższy o 58 centymetrów od historycznego maksimum. Co ciekawe nie była to jednak najtragiczniejsza dla miasta powódź. Za taką uważa się wielką wodę z roku 1736. Wówczas to padające przez 73 dni deszcze całkowicie odcięły miasto od reszty świata a zniszczenia domów, gospodarstw i pól spowodowały klęskę głodu.

Pod prąd i z prądem...

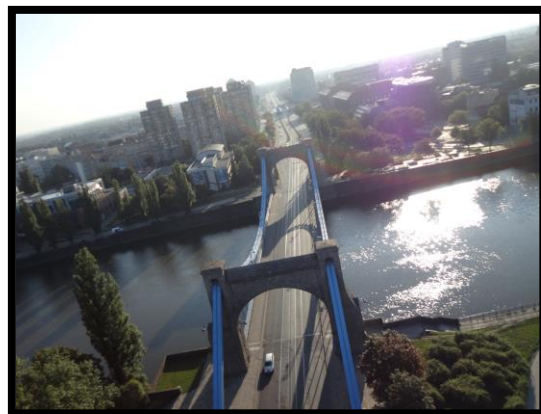

13. Wyspa Piaskowa

- Według większości źródeł przebiegał tu starożytny Szlak Bursztynowy.
- W średniowieczu wyspa należała do możnowładcy Piotra Włostowica. Ofiarował on wyspę kanonikom regularnym im. św. Augustyna. Zakonnicy zbudowali tu kościół Najświętszej Marii Panny oraz klasztor, który w XVIII wieku przebudowany został w duchu baroku.
- W czasie II wojny światowej w podziemiach kościoła i klasztoru mieściło się ostatnie dowództwo Festung Breslau.

14. Most Grunwaldzki

- Najbardziej znany most Wrocławia (1910).
- Zaprojektowany przez R. Weyraucha i M. Mayera. jako odpowiedź na konkurs architektoniczny z 1905 roku.
- Unikalna architektonicznie konstrukcja – jedyny na świecie most wiszący z pasmami nośnymi wykonanymi z blachy ułożonej na płask.
- W czasie wojny poważnie uszkodzony. Został uratowany, ponieważ konstrukcję mostu oparto na czterech, czasowo zatopionych w Odrze barkach.

15. Dom na wodzie

- Pierwszy tego typu obiekt w Polsce (2012).
- Pomysł i realizacja Kamil Zaręba.
- Dom zbudowany dzięki pomocy około 200 osób.
- Konstrukcja domu zbudowana na betonowym pływaku o wymiarach 8 na 25 m.
- 194 m², pięć pokoi, kuchnia, dwie łazienki, waga ponad 170 000 kg
- Kotłownia ogrzewa i chłodzi dom dzięki energii czerpanej z rzeki.
- Koszt około 500 000 zł

Pod prąd i z prądem...

16. Politechnika Wrocławska

- Uczelnia ma swoją siedzibę w budynkach dawnej Königliche Technische Hochschule (1910).
- Po II wojnie światowej działała jako jedna uczelnia wraz z Uniwersytetem Wrocławskim. W 1951 roku uzyskała status samodzielnej uczelni.
- Kadra naukowa w początkowych latach działalności PW wywodziła się głównie ze Lwowa.
- Obecnie uczelnia zatrudnia ponad 4000 pracowników naukowych i kształci około 33 500 studentów.

17. Polinka

- Kolejka gondolowa, której celem jest przewożenie studentów Politechniki Wrocławskiej pomiędzy kampusem akademickim a tzw. Geocentrum przy ulicy Na Grobli.
- Otwarta 1.X.2013 roku, długość przeprawy 373 m, prędkość maksymalna 5m/s, przepustowość 366 osób/h, pojemność gondoli 15 osób.
- 5.III.2014 roku koparka przewożona na barce płynącej Odrą zahaczyła o gondolę kolejki. Wypadek zakończył się szczęśliwie – nikomu, nic się nie stało a całe zdarzenie przeszło do lokalnej, studenckiej legendy.

18. Wieża ciśnień Na grobli

- Zaprojektowana przez J.Ch. Zimmermanna jako kluczowy element projektu inżyniera J. Moore'a, którego celem było stworzenie systemu dostarczania wody dla 200 000 ludzi
- Uruchomiona w roku 1871.
- Koszt budowy osiągnął astronomiczną w owych czasach sumę 3 000 000 marek.
- W środku budynku umieszczono największe w Europie koło zamachowe – średnica 7,5 metra.
- Wieża spełniała swoją funkcję aż do lat 60 XX wieku.
- W latach 2000-2005 wieża wykorzystywana była przez teatralną grupę artystyczną „Ad Spectatores”, która wystawiała w jej wnętrzu swoje spektakle.

Pod prąd i z prądem...

19. Jaz Szczytnicki

- Obiekt hydrotechniczny stanowiący znakomity przykład urządzeń regulujących przepływ Odry w obrębie miasta.
- Jego zadanie polega na piętrzeniu wód w rejonie tzw. Starej Odry, dzięki czemu możliwy jest ruch statków przez Śluzę Szczytniki oraz zrzut nadmiaru wody w kierunku Karłowic i Różanki w razie zagrożenia powodziowego.
- Jaz przeszedł ciężką próbę w roku 1997. Cała Polska śledziła wtedy wysiłki pilotów śmigłowców wojskowych zrzucających tu worki z piaskiem i gruzem. Ich celem było wzmocnienie jazu a przez to uratowanie wrocławskiego ZOO.

20. ZOO (Brama Japońska)

- Wrocławskie ZOO otwarte zostało 10 lipca 1965 r. Oznacza to, że jest ono najstarsze w Polsce.
- W swojej historii było dwa razy zamykane. Pierwszy raz w okresie wielkiego kryzysu lat 20 XX wieku, drugi raz w okresie walk o Festung Breslau.
- W latach 70 za sprawą małżeństwa Hanny i Antoniego Gucwińskich ZOO stało się wiodącą w Europie instytucją tego typu. Posiadało wtedy największą kolekcję zwierząt na całym kontynencie.
- Obecnie dzięki spektakularnym inwestycjom (Afrykarium) zaliczane jest do światowej czołówki. Szczególnie ciekawą ekspozycją ZOO jest tzw. Odrarium, czyli system akwariów, prezentujących przyrodę Odry od źródeł do ujścia, w tym 39 gatunków ryb zamieszkujących rzekę.

21. Hala Stulecia

- W czasie rejsu co jakiś czas pojawia się między drzewami jedyny obiekt w mieście wpisany na listę światowego dziedzictwa UNESCO – Hala Stulecia.
- Powstała ona w latach 1911-13 jako największa w owym czasie kopuła świata.
- Hala może pomieścić 10 000 osób, ma 42 metry wysokości, średnica kopuły wynosi 67 metrów a łączna powierzchnia użytkowa to 14 000 metrów kwadratowych.
- Przed II wojną światową we wnętrzu Hali znajdował się największy (w tamtym czasie) instrument muzyczny świata – organy firmy Sauer o 222 rejestrach i łącznej liczbie 16706 piszczałek,

Pod prąd i z prądem...

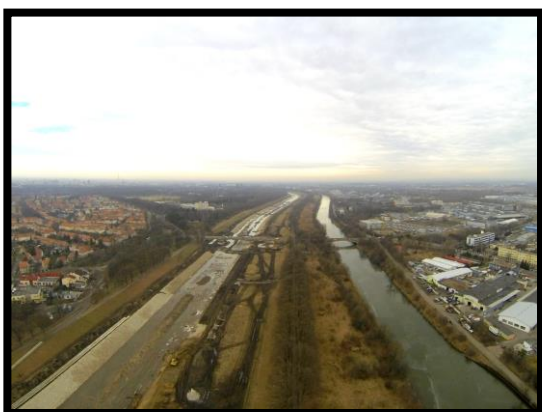

22. Wielka Wyspa

- Część Wrocławia oddzielona od reszty miasta wodami Odry, Starej Odry i kanałami lateralnymi – Żeglugowym i Powodziowym.
- Obejmuje osiedla Zalesie, Zacisze, Szczytniki, Sępolno, Dąbie, Biskupin i Bartoszowice.
- Wśród najważniejszych obiektów wyspy wymienić należy Park Szczytnicki, ZOO, Halę Stulecia i osiedle Sępolno – zbudowane w latach 1925-1930 w kształcie orła Piastów Śląskich.

23. Jaz Opatowski

- Jaz położony jest na 245 kilometrze biegu rzeki.
- Jego zadanie polega na piętrzeniu wody na odcinku tzw. Odry Wrocławskiej Górnej a przez to regulowaniu poziomu rzeki dla śluz Opatowice i Bartoszowice (stan wody górnej) oraz Janowice (stan wody dolnej).
- Jaz jest konstrukcją trójprzęstową o łącznym prześwicie 96m. Przy normalnym piętrzeniu spad wynosi tu niespełna 2,5 m a maksymalna przepływ wody jaką konstrukcja może przepuścić wynosi 580m³/s.
- W korpusie jazu przebiega podwodna galeria, wykorzystywana do jego obsługi. Jaz posiada system odmrażania, odwadniania, wentylacji oraz przepławkę dla ryb.

24. Kanał Żeglugowy i Powodziowy

- Oba kanały powstawały równocześnie w latach 1912-1917. Przy ich budowie wykorzystano obniżenie terenu będące pozostałością po danym przebiegu rzeki.
- Kanał Żeglugowy pozwala ominąć statkom trudny nawigacyjnie odcinek rzeki pomiędzy Ostrowem Tumskim a Kępą Mieszczańską. Kanał Powodziowy zwany również Kanałem Ulgi ma przejmować wody powodziowe i zabezpieczać w ten sposób centrum miasta.

Na koniec...

Zaproponowany powyżej program wycieczki może stanowić znakomity wstęp do aktywizacji turystycznej osób niewidomych lub słabowidzących. Rozwijając treści krajoznawcze zamieszczone w opracowaniu, można przez pryzmat zagadnień związanych z Odrą, pokazać Wrocław w sposób nowy, świeży i niezwykle interesujący.

Potwierdzeniem tej tezy i do pewnego stopnia podsumowaniem naszego programu niech będzie cytata z najważniejszej dla każdego miłośnika Wrocławia książki – Encyklopedii Wrocławia:

W Polsce, a również w Europie, nie ma drugiego tak dużego i starego miasta jak Wrocław, w którego obrębie kumulowały by się i często splotały ze sobą lub przeciwstawiały zagadnienia hydrotechniczne, żeglugowe, przeciwpowodziowe, hydroenergetyczne a także inne: z zakresu administracji gospodarką wodną, hydrogeologii, rozrzędu wielkich wód...

Opracowanie merytoryczne, zdjęcia, fotografia lotnicza
Przewodnik po Wrocławiu – Marcin Załucki

